

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XII.

LISTOPAD 1911.

ŠT. 11.

Vsebina:

1. <i>M. L.</i> : Sanje. Pesem	241
2. Nevarna igra. Vinjeta	242
3. <i>F. Palnák</i> : Mamičin grob. Povest	242
4. <i>Fran Voglár</i> : Iz ruskih knjig. Povestice	245
5. <i>Fr. Rojec</i> : Tožba. Pesem	247
6. <i>Pavel Strmšek</i> : Jelen in volk. Bajka	247
7. <i>Fran Košir</i> : Polamančev Jurče. Pripovedka	248
8. <i>A. Rapè</i> : Sanje. Pesem	248
9. <i>Drag. Humek</i> : Majka priroda pripoveduje. Bajka s 6 podobami	249
10. <i>R. T.</i> : Pomlad — jesen. Pesem	254
11. <i>Ivo Trošt</i> : Turki na Gornjem Igu. Pripovedka	255
12. <i>Ivo Blažič</i> : Muha in velblod. Bajka	258
13. <i>Drag. Humek</i> : Za naše risarje. Poučna črtica s podobo	258
14. <i>Fr. Rojec</i> : Oktobrska slika. Pesem	260
15. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Pripovedke o ruskem carju Aleksandru II. — Rešitev obeliska — Električno šibanje. — Milijonarji in dobrodelnost. — Kako velja odkritje Amerike. — Kotiček gospoda Doropoljskega	261

Ali ste „Zvončku“ že pridobili novega naročnika?

Listnica upravištva.

Cenjenim naročnikom!

Vse p. n. naročnike, ki so na dolgu letošnjo naročnino, vljudno prosimo, da nam jo pošljejo.

Vsem onim naročnikom pa, ki so z naročnino na dolgu še za dve leti ali za poldrugo leto, bomo ustavili list s prihodnjo številko, ako do tistega časa ne poravnajo svojega dolga.

Naročnina naj se nakazuje po položnici, ki jo priložimo 12. številk, ali po poštni nakaznici naravnost upravištvu in ne „Učiteljski tiskarni“ kar nam provzroča zopet zmešnjave.

Leto se bliža koncu! Prosimo, poravnajte takoj naročnino! Storite nam uslugo ter pridobite „Zvončku“ vsaj vsak enega novega naročnika! Čim več bo plačujočih naročnikov, tem lepši bo naš list!

Torej vsi — na delo!

Upravištvo.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA
SLOVENSKO MLADINO

Štev. 11.

V Ljubljani, 1. listopada 1911.

Leto XII.

Sanje.

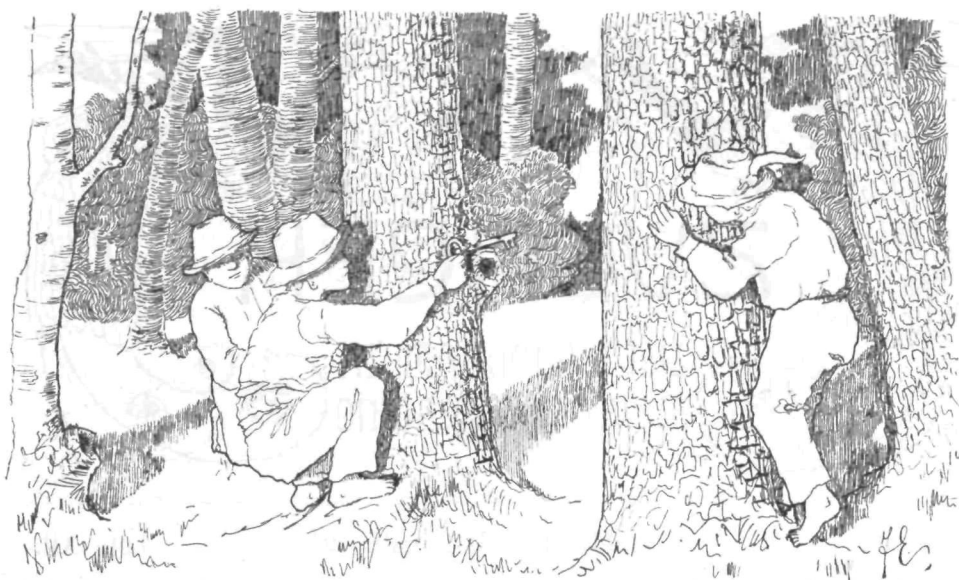
Marijanček se na smeh drži,
ko v mehki postelji zaspi —
in o rečeh prečudnih sanja ...
Ej, dušica mu splava v svet,
kjer zlat metulj poljublja cvet,
kjer širi voda se brezdanja ...

Marijanček na metulja sede —
ter hajdi čez cvetoče grede,
čez daljno, sinjo morsko plan!
Za njim žgolijo ptički zali,
pod njim ljubó šumljajo vali,
saj ves je širi svet mu vdan.

Metuljček pa na moč hiti —
Marijanček mali se zboji,
da pade — in na glas zajoka ...
Ne boj se, draga dušica!
Ob postelji je mamica,
in skrbno čuva nje te roka.

M. L.

Nevarna igra.

F. PALNÁK:

Mamičin grob.

a vseh svetih dan. Prvo opravilo so ravno končali, in ljudje so hiteli iz cerkve: gospodinje, da hitro skuhajo kaj za lačne želodce družine, da nakrmijo kure. Moški pa so se zbirali pred cerkvijo, da slišijo, kaj novega oznani občinski pot, kdo bi rad kupil krmo, ki je nimajo v obilici, kdo prodaja ceneje krompir, ki so ga pridelali letos tako malo — da si nabašejo tobaka v pipo in malo prešetajo še eno in drugo. Polagoma pa se izgublja gruča za gručo, ta na to stran, ona na ono, mnogo jih je, ki se napotijo do trafike, kjer se oskrbe s tako nepotrebno dragim zeljiščem in kjer še bolj brez potrebe popijejo čašico slivovke. Otroci so jo pocedili že naprej, veseli, brezskrbni — saj jim ni treba misliti, kaj skuhajo; mamica jim oskrbi to; saj še nimajo poželjenja ne po tobaku ne po slivovki. Veseli, brezskrbni . . .

Med njimi pa je stopal Predalski Franček. Počasi je šel, in sklonjena mu je bila mlada glava, in živo je gledalo njegovo oko. In njegov korak ni bil namerjen na Predalje, kjer je bil doma. Doma? Pet let si je že služil tam na tem domu kruh pastirja, pet let — četudi je imel hoditi še dve zimi v šolo. Franček je bil siromak — mamica mu je počivala že pet let pod grudo v domači fari, ki je bila poldrugo uro od njegovega zdajšnjega doma. In tja je šla danes njegova misel, tja je šlo njegovo srce, tja se je

napotila njegova noga. K mamici . . . Na njen grob . . . Nič ni čutil lačnega želodca. No, da, čutil ga je — a v srcu je bil čut močnejši: k mamici . . .

Spomnil se je ravno, ko je stopal navzdol, da še ni nič jedel danes. Milo se mu je storilo, a ni se mu stožilo po nezabeljenem zelju, ki bi prišlo na mizo; spomnil se je žgancev, ajdovih in koruznih, ki so se kar tresli, ko jih je prinesla na mizo njegova rajnka mamica, na njih pa mleka, tako belega, tako sladkega. „Če ti bo premalo mleka, pa povej, Franček, saj ga da Dimka dosti,“ tako mu je še rekla; in bolj je občutil blagoslov kakor zdaj, ko zagodrnja gospodar: „Blagoslovi nam gospod Jezus naše jedi.“

Milo se je storilo Frančku, ko je mislil na to. Pa kako ga je mamica lepo poklicala zjutraj: „No, Franček, vstani, na pašo bo treba!“ Oj, kako so mu bili očki hipoma jasni pa veseli! Zdaj nima koga veselo gledati, četudi bi tako rad: „Klada zaspana!“ to je dobro jutro, ki ga sliši dan-nadan od gospodarja.

„Oj, mamica!“ je glasno vzdihnil in pospešil je korak, da bi prej dospel tja na njen grob, da poljubi sveto zemljo, ki jo krije, da potoži nji, ljubljeni, vse svoje težave. In glej! Kakor da se ga je dotaknila ljuba roka, kakor da je vzela njegovo malo, raskavo ročico v svojo gladko. — Začutil je bil mamico pri sebi.

„Ali si ti, mamica?“ In poljubilo ga je rahlo na zagorelo čelo, in roko v roki sta hodila dalje, mamica in njen Franček. Po dolini, pa po klancu navzgor, pa zopet po klancu navzdol je držala njuna pot, in zopet na gričku sta se ustavila: Pred njima se je belila domača vasica; mala cerkvice, poleg nje nizko župnišče, nekaj korakov proč nova šola z rdečo streho in velikimi okni in še par hišic — to je bila domača vas. Okoloinokolo hribi in po njih so bile med drevjem in goricami razmetane bele hiške kakor pri jaslicah. — Pa po teh ni gledal Franček. Zgoraj nad cerkvico po rebri se je razprostiral mal ograjen prostor, na njem leseni, že polomljeni križi — tja je splaval njegov pogled: „Oj, mamica!“ In toplo mu je stisnila roko ona ljuba, ki jo je držala v svoji. Še hitreje je šel korak, še bolj je soplo, še bolj je utripalo malo srce . . . Po pešpoti, ne skozi vasico je dospel na pokopališče. Tam ni videl ljudi, ki so krasili grobove svojih, ampak je šel naravnost k nemu, dobro znanemu, pokleknil ter si pokrnil lice:

„Mamica!“

Poljubilo ga je na čelo, in bilo mu je tako dobro, tako dobro . . .

Solnce pa je poslalo svoj žarek, ki je ves ogrnil v svoje zlato Frančka, ki je slonel ob križu ter se zgovarjal s svojo mamico . . .

* * *

„Franček, kaj si prišel? Čakali smo te doma s kosilom;“ bila je sestra, ki je prinesla zelenja in belih krizantem, da okraši materin grob, pa drobnih svečk, da jih prižge na njem. Velika je že bila sestra in je gospodinjala očetu in še malim bratcem in sestricam, ki še niso bili godni za službo; gospodinjala s tem malim, kar so pridelali na dveh malih njivicah in kar je prislужil oče zidar. Kar je bilo drugega posestva, je šlo za dolge mate-

rine bolezni, ko so gospodinjali tuji ljudje v hiši in niso tako štedili kot domači. Zdaj pa je gospodinjala ta sestra Ana, ki je bila že velika in močna in dobro je gospodinjala. Vesel je bil oče, da mu ni bilo treba iskati druge žene, ko je imel rajnico tako rad, in ni bilo treba dati otrokom mačehe. Težko je bilo prva leta — a prebilo se je z božjo pomočjo.

Ta sestra Ana, je videla, da je Franček še ves medel in lačen, pa je kar pustila svoj jerbas na grobu, prijela Frančka za roko ter ga odvedla domov. Tu pa mu je postregla z mlekcem, tako belim, tako sladkim, in mu nadrobila vanj kruha, gostega in rumenega — oj, še bolj rumenega kot je pšenični pri gospodi. In Franček je jedel in jedel, da ga je zadovoljno gledala Ana, da se mu je smehljaj očel, ki je prisedel k mizi — jedel, dokler ni pojedel vsega, odložil žlico, se pokrižal, pa kar dejal:

„Zdaj pa gremo grob krasit, kaj ne?“

In šli so Ana, Franček pa še drugi mali. Ti pa so le skakali tam na pokopališču, da se je Frančku zdelo kot bi grešili, ker svet je prostor, kjer spe rajniki večno spanje.

* * *

Zvečerilo se je. Solnce je še čez hrib gledalo radovedno, kaj bo še danes na zemlji, ko so vsepovsod tako krasili počivališča umrlih, a iti je moralo in ni videlo Frančka, ki je tako zvesto pazil, da ne ugasne katera od šestih svečic, ki jih je sam nažgal na mamičinem grobu. Ko pa se je temnilo le boljbolj, sta šla še onadva s sestro Ano zadnja od groba...

Šest je odbila ura. Tedaj je tisti čas, ko začne zvoniti po vseh cerkvah in zvoni celo uro, ko začno moliti po krščanskih hišah vse tri dele rožnega venca, ko se vzdignejo angeli v nebesih ter se napotijo, da sprejmijo iz vic one verne duše, ki so prebile kazen za male grehe ter se jim odpro vrata v nebeški raj...

„Kdo ve, morebiti je tudi mamica med njimi? Saj jih ni tako popolnih ljudi, ki bi umrli brez najmanjšega greha in šli gorki v nebesa; morebiti je mamica danes med temi dušami!“

In iskreno je odgovarjal: „Sveta Marija, Mati božja, prosi za nas grešnike...“ Oče pa je imel v rokah molek, vsi so klečali v hiši, ko so molili tudi vse tri dele rožnega venca. Iskreno je molil Franček.

Ko pa je prišel oče še v prvem veselem delu do: „Jezus, ki si ga Devica v tempelju našla,“ že ni Franček več odgovarjal. Trudni mali je zadremal; na stran mu je klonila glavica, roke so bile še sklonjene k molitvi, usteca pa so bila rahlo odprta. Oče je namignil Ani, ta ga je vzdignila, ga položila v posteljo, in sladko je spal pod domačim krovom...

In glej! Hipno je bil na pokopališču na mamičinem grobu. Ni pa bil grob, kakor so ga zrl podnevi — bil je v živo skalo vsekano, ogromna skala, ki ga je zapirala, ta je bila odvaljena. In ves razsvetljen je bil grob. V njem pa je stala svetla postava z zlatimi lasmi in s tako milim pogledom v očeh, pa s tako ljubim nasmehom na ustnicah... Franček se je za hip zagledal vanjo:

„Mamica!“

„Franček!“ je zadehtelo, kakor bi se napolnil z vijolicami zrak, zazvenelo je, kakor bi narahlo raztresel cekine.

In že je bil Franček v mamičinem objemu, ki mu je z mehko roko gladila lase in mu s toplimi ustnami dahnila poljub na čelo. In pravila mu je:

„Zdaj mi je dobro, moj Franček! In tudi tebi bo dobro, ko prideš k meni, in prideš gotovo, ker dober boš, in jaz ti bom stala ob strani. Prideš k meni, ki sem v nebesih. In tvoja zasluga je, Franček moj, da sem v nebesih že zdaj. Tvoja molitev je danes prišla do ušes nebeškega Očeta; nasmehnil se je dobrotljivo ter mignil svojemu angelu, da me dvigne do nebeškega trona. Ti moj dobri Franček, zahvaljen, zahvaljen!“

In zopet je božala topla roka, poljubile so tople ustnice... Franček pa je gledal svetlo postavo z zlatimi lasmi in s tako milim pogledom v očeh pa s tako ljubim nasmehom na ustnicah...

„Mamica,“ so šepetale njegova ustna, in to šepetanje je slišal oče, ki je sedel pri postelji pa gladil mehke Frančkove lase.

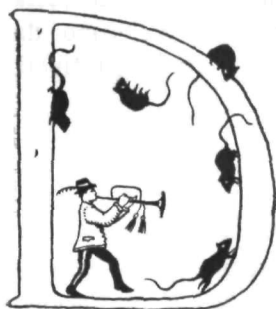
„Spavaj, dete,“ je govoril možak, „saj jutri gre zopet tvoja pot nazaj k tujcem, k tuji skledi...“

FRAN VOGLAR:

Iz ruskih knjig.

Lev in psiček.

Ivje zverine v mestu so kazali in za gledanje pobirali denar ali pse in mačke za hrano zverinam. Človek si je želel videti zverine; ugrabil je na ulici psička in ga prinesel v zverinjak. Pustili so ga gledati, a psička so vzeli in ga vrgli v kletko k levu, da bi ga snedel.

Psiček je skrčil rep in se stisnil v kot kletke. Lev je stopil k njemu in ga povohal.

Psiček je legel na hrbet, iztegnil tačice in mahal z repom.

Lev ga je sunil s taco in ga prevrnil.

Psiček je vskočil in se postavil pred levom na zadnje noge.

Lev je gledal na psa, zmajal z glavo semtertja ter se ga ni dotaknil. Kadar je gospodar vrgel levu mesa, je lev odtrgal kos mesa in ga dal psu.

Zvečer, kadar je legel lev spat, je psiček legel zraven njega in mu položil svojo glavo na šapo.

Od tega časa je živel psiček v eni kletki z levom. Lev mu ni ničesar storil, ga je krmil, je spal z njim skupaj, a časih se tudi potrgal z njim.

Nekoč pride gospod v zverinjak in je spoznal svojega psička; rekel je, da je psiček njegov in prosil gospodarja zverinjaka, da mu ga odda.

Gospodar mu ga je hotel izročiti, a ko so začeli klicati psička, da bi ga vzeli, se je lev razjezil in zarjul.

Tako sta preživela lev in psiček vse leto v eni kletki.

Čez leto dni je psiček zbolel in poginil. Lev je nehal jesti, a vedno vohal in lizal psička in ga suval s taco. Ko je spoznal, da je psiček poginil, je hipoma vzkočil, se razsrdil, začel švigati z repom, se vrgel ob steno kletke in začel grizti zapah in tla.

Ves dan se je metal po kletki in rjovel; potem je legel poleg mrtvega psička in utihnil. Gospodar je hotel odnesti psička, a lev ni nikogar pustil do njega.

Gospodar se je domislil, da lev pozabi svoje gorje, ako mu da drugega psa. Spustil je k njemu v kletko živega psička; toda lev ga je hipoma raztrgal na kosce.

Potem je objel s svojimi tacami mrtvega psička in tam preležal pet dni. Šesti dan je tudi lev poginil.

Prepir med drevesi.

Prepirala so se drevesa med seboj, kdo izmed njih je koristnejši. Hrast je rekel: „Jaz sem car vseh dreves. Moje korenine rastejo globoko v zemljo, mene komaj trije možje objamejo, a vrh gleda v nebo; listi so izrezani, veje pa — kakor bi bile vlite iz železa. Ne klanjam se burjam, nevihte me ni strah!“ Slišala je jablana, kako se je baha hrast, in je dejala: „Ne bahaj se dosti, hrastič! Resnica je, da si velik in debel, a na tebi raste le nekaj želoda za uteho svinjam. Glej moja rumena jabolka; celo na carski mizi bivajo!“ — „Bahajta se, bahajta!“ je rekla smreka, „pride zima in oba bosta gola stala in zmrzovala, a na meni ostanejo vse zelene igle. Ne samo, da nisem krasna v teh iglah, ampak brez mene bi ljudje niti ne mogli živeti, jaz jim peči kurim in zidam izbe.“

Potnik.

Na krasnem posestvu, ki ni od njega v sedanjih časih ostalo niti sledi, je živel bogat knez. Potratil je mnogo denarja za nepotrebno olepšanje svojega gradu in parka, a ubožcem je storil malo dobrega. Nekoč je slučajno prišel v grad potnik in prosil prenočišča. Knez je zavrnil njegovo prošnjo in ošabno rekel: „Tu ni gostilnice!“ Nato je rekel potnik: „Dovolite mi odgovoriti samo na tri vprašanja?“ — „Izprašuj, kolikor ti je drago,“ je odvrnil knez, „na vsa vprašanja ti dam odgovor.“

In potnik je vprašal: „Kdo je užival pred vami to imetje?“

„Oče moj,“ je odgovoril knez.

„A kdo je prebival pred njim?“ je nadaljeval potnik.

„Pred njim je prebival moj ded.“

„A kdo bo užival za vami?“

„Nadejam se, da moj sin.“

„Tedaj,“ je nadaljeval potnik, „če je vsak živel na tem posestvu samo gotov čas, a potem je moral zapustiti svoje mesto drugemu, no, kdo ste vi vsi, če ne gosti, a dom vaš, če ne zares gostilnica? — Ne trosite pa tako mnogo denarja za olepšavanje svojega začasnega prebivališča, pomagajte rajši ubogim!“

Knezu je segla beseda potnikova do srca; dal mu je zavetišče in od tega časa je pomagal vsekdar v obilni meri ubožcem.

Tožba.

*Spet začel pisati
sem brez konca, kraja,
da pregnal bi dolg čas,
ki me zdaj obdaja.*

*Kako se godi mi,
meni le je znano,
v dalji pa družina
joka se za mano.*

*Sam, oh, sam sem tukaj
zdaj na pozna leta,
vsa družina šla je,
kjer se več obeta . . .*

*A rojaki „blagi“
zlobno se smejijo,
pač nezgod se drugih
vselej veselijo!*

Fr. Rojec.

PAVEL STRMŠEK:

Jelen in volk.

re nekega dne jelen k potoku, da si ugasi žejo. Kar se prikaže onstran potoka izza grma volk in govori: „Dragi jelen, nikar se me ne boj, pridi rajši semkaj k meni, da se tudi midva prijateljski objameva, zakaj vedi, danes se je sklenil vesoljni mir med živalmi.“

Premeteni jelen pa, sluteč, da zver ne govori resnice, vzdigne glavo ter pravi: „Ravno prav, da si mi to povedal! Tedaj pa nama ni treba bežati odtod. Vidim namreč, da prihajajo na oni strani proti tebi

lovski psi.“

Komaj pa jelen to izusti, že se okrene volk, a še reče: „Morda pa psi še ne vedo, kar so sklenile živali na zboru.“ Nato pa se spusti v goščavo. Jelen pa mirno pije dalje potočnico, vesel, da se je tako lahko rešil požrešnega volka.

FRAN KOŠIR:

Polamančev Jurče.

Polamančev Jurče je pred nedavnim dovršil štirinajsto leto. Klobuk je zavihtel ter dejal: „Šola, bodi zdrava!“

Tudi prifrknjen je bil baje malo naš Jurče, in nekateri so celo trdili, da mu v glavi nemara manjka toliko, kolikor bi lahko pripeljal v samokolnici okolo Boča.

Kazal ter tudi imel pa je Polamančev Jurče veliko veselje do črevljarstva. Dado ga zato v uk Smolétovemu Blažu.

Minilo je leto in dan. In Jurče se je že naučil marsikaj, da, tudi pozkusil; osobito večkrat črevljarjevo — kneftro.

Nekega večera, preden odide mojster Smolè spat, veli učencu Jurčku, naj vrže kapico na črevelj. „Bom že,“ pravi Jurče ter vošči svojemu gospodarju lahko noč. Potem pribije precej visoko v steno žrebelj ter jame metati svojo kapo nanj. Metal je in metal ter metal do polnoči. Tedaj pa se prebudi črevljar. Videč, kaj dela Jurče, ga tako ujezi, da takoj drugi dan odpusti učenca Polamančevega Jurčka.

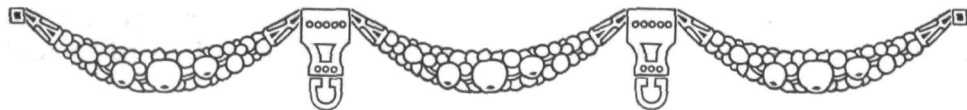
Luna.

Tam po nebu plovem,
tja med zvezde jasne,
pa poslušam sladke pesmi,
pesmi miloglasne.

Bajke spe mi v bledih krilih,
bajke čarovite —
sanje; v krilih so pravljice
vam prelestne skrite.

Ah, in pošljem v žarkih svojih
jih na postelj vsako,
v borno kočo, kraljevo palačo,
vsem ljudem enako . . .

Andrej Rapè.

PRILOGA

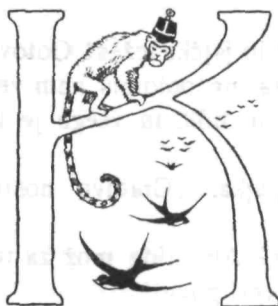
ZVONČKU

DRAGOTIN HUMEK:

Majka priroda pripoveduje.

7. Pajkina možitev.

met je bil otrebil mejo, in iz okleščkov so pognale nove, vitke šibice. Vmes se je s samopašno bahavostjo vrival pasji petršilj in mišjak in trobelika in še mnogo podobnih rastlin, ki jih kličemo z nespoštljivim imenom: plevel.

Visoko poganja plevel, pa si domišlja, da je pravo grmovje, da ga jeseni ne pobere mrzla smrt in da mu spomladi ne bo treba vzkleti iz drobnega semenčka.

Tupatam porumeni list in odpade, a poleg poženeta

dva ali pa trije, in visoko pri vrhu so se oni dan razvili veliki, beli cvetovi kot solnčniki za palčke.

Med steblovjem in odpadlim listjem se igra miška. „Hej, tu je kar čez noč zrastel nov gozd,“ pravi in se zvedavo ogleduje.

„Mi smo gozd,“ se postavi petršilj, in tovariši ponosno dvigajo cvetje in odrivajo šibice, ki so pognale iz okleščkov in ki jim ni sojeno ni cvetje ni seme.

„Če ti ugaja pri nas, pridi in si postelji tu med nami posteljico za zimo,“ nagovarja trebelika miško.

„Ne veruj jim, ne veruj!“ svarijo šibice.

„Vse polne so bahavosti in napuha. Pa dojde jesen in starka zima, in izginile bodo brez sledi.“

„Kaj nam je do jeseni,“ se obregne petršilj.

„Jesen je strašilo za šibice v meji,“ pritegne trobelika.

„Ni strašilo,“ popravi miška. „Jesen dojde in zli vetrovi in bela slana, pa pripravijo pot starki zimi. O, skrajni čas je, da si naberem kaj za one dni! Kar tu med kamenjem si izkopljem varen kotiček in nanesem vanj vsepolno dobrot.“

„Kdo bi ril v zemljo,“ se ji posmehuje petršilj. „Zraka hočemo, zlattega solnca in svobode!“

„Pa ptice bi lahko gnezdile tu pri nas,“ potoži trobelika. „Zibale bi jih in ujčkale in odganjale bi solnce, da bi ne nagajalo spečim mladeničem. Ej, pravo grmovje bi porumenelo od zavisti.“

„Vzemite mene v varstvo,“ se začuje tuj glasek, in preko listja se nerodno prikobali siva žival.

„Kdo pa si?“ jo vpraša petršilj.

„Pajka sem,“ odgovarja tujka.

„Ali tudi letiš?“ zvedavo vprašuje trobelika.

„Hm, tako za silo bi že,“ pritrди siva kobacajka.

„In loviš mušice?“ pozveduje petršilj.

„Oh, pa še kako rada!“ se reži pajka.

„Morebiti ležeš tudi jajčka. Zdi se, da si samica.“

„Sem, in to mi je v ponos!“

„Hej,“ se razveseli petršilj, „letiš, loviš mušice in jajčka ležeš! Gotovo si ptičica. Kar tu pri nas ostani. Majčkena si in lahka, ne polomiš nam vej. Daj, prični plesti gnezdece! Mehkega listja ti damo in bilk, in vsega je tu v meji.“

„Hvala,“ odklanja pajka. „Gradivo nosim vedno s seboj.“

„A kje ti je prtljaga? Ali pride mož za teboj in prinese vsega? Povej, povej!“

„Fej!“ se odreže pajka. „Čemu bi mi bil mož. Vesela sem, da ga nimam.“

Oglasi se miška: „Brez moža si? Sirota. Gotovo ti je dolgočasno brez moža.“

„Tako-le čvekate ženske,“ jo zavrne pajka. „Sram vas bodi, da ste tako malo samosvoje. Mož in mož! Če bi si kdaj vzela moža, bi mi

niti ne smel v hišo.“

„Oh, glejte si no, kakšna si,“ jo kara miška. „Kdo bi mi pomagal re-diti in vzgojevati otroke, ko bi ne imela moža?“

„E, kaj otroci! Jajčka zležem na pripraven kraj, pa mir besedi. Otroci naj si pomorejo nato sami. Njih stvar je to.“

„Ptice so vse drugačne,“ pravi petršilj.

„Skoraj se je bojim,“ doda trobelika.

„Mislite o meni, kar hočete, a povem vam, da pri priči odidem, če zazrem tuokrog kako ptico.“

„Brez skrbi bodi,“ ji prigovarja petršilj, „že zdavnaj nisem videla kljuna tu v meji. Ko so jo otrebili, so se umaknile ptice v gozd.“

„Zato je pa tako pusto tu pri nas,“ tožijo šibice z okleščkov.

„Prav je tako. Meni najbolj ugaja brnenje muh in mušic.“ Tako odgovarja pajka šibicam, petršilj in trobelika pa ponosno dvigata glavo.

„In čemu ti bo gnezdo; ko pa kar zapustiš jajčka, ko si jih zlegla?“ radovedno vprašuje miška.

„Le ne skrbi zame, kosmatinka! Vajena sem skrbeti sama za sebe. Če bom imela kdaj moža, si bo moral sam iskati hrane, ali pa naj gayzne grdoba.“

„Nespoštljivo govoriš o možeh. Jaz bi si o svojem ne upala govoriti tako. Večji je od mene.“

„Pa bodi! Štirje pajki so komaj za eno pajko. Niti mušic niso vredni, ki jih snedo. To bi se postavila s takim strašilom! Bolj pametno je, da grem na delo.“

„Mračni se že, a gradiva še nimaš,“ pripomni petršilj.

„Ljubim temo in gradivo nosim s seboj.“ Pa spleza pajka trobeliki na vrh, da se razgleda.

„Razgled je pa res krasen sedaj-le v mraku, kaj?“ se ji posmehuje miška.

„Osem oči imam in vidim, kolikor je treba. Tudi nog imam osem. In se sploh lahko zanesem na sebe. Nisem tako nežna in jokava kot ve druge babnice.“

Zatem pritisne pajka zadek na vrhu trobelike in se v hipu prekopicne v globino.

„Jej!“ se ustraši miška, „še vrat si zlomiš.“

„Ko bi ga imela,“ se zaničljivo oglasi pajka na tleh. „Lepo te prosim, izgini domov k svojemu možičku in objemčkej ga in poljubčkaj. Zjutraj si pridi pogledat moje delo.“

Užaljena odide miška domov. Pajka se pa venomer dviga s tal proti vrhu in se prekopicava z vrha na tla in na nižje veje in liste. Vsa zavzeta gledata petršilj in trobelika s tovarišicami to čudno početje in neče jim v glavo, kako da ne pade pajka kar hipoma na tla, ampak plava tako lepo varno, kakor bi jo nosila nevidna krila.

„Rekla sem vam, da je ptica,“ pravi trobelika, ki jo je popolnoma minil zaspanec.

„Pa prav zares,“ pritrди petršilj.

„Zapoje naj kaj,“ se norčujejo šibice v meji.

„Daj, zapoj kaj,“ prigovarja pajki petršilj.

„Ha, ha, še tega mi je treba. Življenje je delo in napor. Sama sem in živeti moram,“ odvrne pajka.

„Zakaj pa prepevajo ptički?“

„Zato, ker so prismuknjenci. Jaz pa nisem.“

„He, čakaj, da pride pravi čas.“

„Če pride, naj pride, a jaz se ga ne bojim,“ odvrne pajka, pa se vztrajno prekopicava dalje.

A ko zasveti mlado jutro, visi pajka s pritegnjenimi nogami mirno v zraku med listjem in trdno spi.

„Ali se drži tebe?“ začuden vpraša petršilj trobeliko.

„Saj sedi na tebi,“ odvrne trebelika.

„Na meni ni,“ zagotavlja petršilj.

„Na meni tudi ne, na meni ne in na meni ne“, se vsevprek oglašajo tovarišice.

„Ptica je, vam pravim,“ trdi trobelika.

„Aha, ptice spijo kar v zraku,“ se norčujejo šibice v meji.

Šeest in prepir predrami miško, ki vsa radovedna priteče pogledat. „Čarovnica je! Copernica! Čakajte, da se zdani, potem si ogledamo stvar natančneje.“

Izza gore se dvigne žarko solnce, in zasveti se polje in gozd. V meji je pa med vejicami in listjem stkana mreža iz pretankih srebrnih niti, ki se v njih poigravajo mokri solnčni prameni.

„Glejte, glejte!“ kliče miška. „Prav tu-le na sredi mreže je sedela. Kje je neki sedaj?“

„Tu v senci sedim,“ se oglasi pajka izpod širokega lista. „Skrila sem se solncu. Ali vam je všeč moj izdelek?“

„Mhm, a gnezdu ni podoben,“ jo pikne miška.

„Kdo je pa govoril o gnezdu, kaj? Ti sama, ki si omožena in razvajena in mehka. Tu pod listom mi je dobro, in mrežo imam, da si v njo nalovim mušic. Dogotoviti jo moram, a tam-le vstaja meglica. Deževalo bo. Potem izvršim započeto delo.“

Topel dež je porosil prirodo. Zvedrilo se je, in prijetno svež je zrak. Pajka prede in tke, da izpopolni mrežo. Radovedno jo opazujejo znanci v meji. Pa gledajo, kako vleče iz zadka po več najtanjših niti, kako jih ravna z grebenčki na nogah in jih prede v enotno nit, ki prepleta z njo vse večje vrzeli v mreži. Oh, in tako namazane in lepo sprijemkaste so nitke! Mušice morajo obviseti na njih.

„Končano je,“ se oddahne pajka proti večeru. V tistem hipu prileti na mejo škorec in sede na najdaljšo šibico.

„Večerjal bi,“ se oglasi.

Prestraši se miška in pobegne. Petršilj in trobelika bi rada skrila svojega gosta, a šibice vsečez pripovedujejo škorcju, da se je tu naselila debela pajka in da je preko noči stkala mrežo.

Pajka se v naglici spusti po nitki na tla in obleži trda in mirna kot kamenček.

„Kdo ve, kje jo imate, svojo pajko,“ pomisli škorec in odleti.

„Dobro je bilo,“ se pomiri pajka in spleza po nitki nazaj v mrežo.

V tem primomlja rejena mušica in se vjame v mreži. V hipu jo prime pajka. S strupenimi čeljustmi jo ugrizne, da strepeta, nato jo prav slastno povečerja. Tisti večer so se vjele še tri mušice, in dobro se je izplačalo mukepolno delo. Ko pribri v mraku velika muha v mrežo, jo pajka samo umori. „To si prihranim za slabe čase,“ pravi in jo zavije v mešiček.

„Tako je prav,“ jo pohvali miška. „Prav nič mi pa ni všeč, da tako zavratno in s strupom moriš svoje žrtve.“

„Glej, glej, kako si rahločutna. Kako pa ti loviš svoj plen?“

„Ne morim in ne zastrupljam. Orehe pobiram in bukvico in želod. Časih najdem še kaj primernega. Nasilnosti ne poznam.“

„Oj, ti sladka koreninica ti,“ se ji roga pajka, „ostanke pobiraš in moža imaš rada in otroke. Ha, ha! Glej, jaz pa ljubim mušice, rejene in tolste. Sama jih lovim in sama jem. Veselim se sitih dni in ob lačnih ne tožim.“

„Pa si tako sirova in hudobna.“

„No, in vi drugi ste sami poštenjakoviči. Petršilj odganja trobeliki metulje in čebele, ona mu pa ukrade solnčni žarek, kadarkoli more.“

„Pa prav zares,“ pritrди petršilj.

„Pametno govori,“ dostavi trobelika.

„Ljudje pravijo, pa sem strupena,“ nadaljuje pajka, „in žal jim je muh in mušic, ki jih snem. Sami pa ubijajo, kar jim pride pod pest. Še muha jim ne sme sesti na nos.“

„In grda si kot smrten greh,“ jo zbode miška.

„Kakršno opravilo, tako oblačilo,“ se brani pajka. „Ali se naj našemim in nafrulim, da me vsakdo po nepotrebem zapazi? In čemu bi se lepšala, ko pa nečem moža. Naj se šemijo drugi in naj me zaničujejo. Kdor se vjame v moji mreži, ga umorim, če je še tako gosposki in lep.“

Miška odhaja globoko zamišljena. Tajinstveno šepčeta petršilj in trobelika. Pajka pa sedi sredi mreže in prebavlja vsa zadovoljna.

Ko pozlati solnce drugo jutro rosno poljano, se mu umakne pajka pod list. S tal se oglasi miška.

„Ali spi?“ vprašuje petršilj in trebeliko.

„Menda že,“ se odzove petršilj. „Najbolje je, da jo pustimo v miru.“

„Tako je,“ pritrди trobelika. „Mir mora imeti naša ptičica.“

„Oh, oh, rajska ptičica,“ se posmehujejo šibice.

„Kaj pa venomer gobezdate,“ zabavlja trobelika šibicam. „Pri vas še takega gosta ne zmorete.“

„Res je čudna,“ miri petršilj, „pa imamo vsaj nekaj.“

„Ptica že ni,“ dopoveduje miška. „Znabiti je stara, nesrečna devica, ki ji je neznano gorje zagrenilo življenje. Kdo ve? Morebiti jo je zapustil

mož ali ji je utekel ženin. Izkušena sem v teh stvareh, saj mi je prvi mož pobegnil z belo miško.“

„Morebiti si zadela pravo,“ pritrjuje petršilj in razmišlja. „Ko bi le vedeli, kaj naj počnemo z njo, da se razvedri.“

„Omožimo jo“, svetuje miška. „Osrečimo jo z ženinom, da ne bo tako sama, sicer se še bolje pogrezne v črnogledje, in zamre ji poslednja iskrica veselja.“

„In kje naj izzahnemo kar tako-le na lepem moža?“ zaskrbi trobeliko.

„Koga vlečete zopet skozi zobe?“ se tisti hip oglasi pajka in pogleda izpod lista.

„O tebi govorimo in pravimo, da se moraš omožiti,“ ji pove miška. „Kdo bi zmerom sameval. Treba ti je družbe, zabave in razvedrila, sicer ostaneš vse žive dni taka-le kisla pustoška. O, lepo je imeti moža in prijeto je na kolenih cenceljati otročiče in jih pitati in živeti z njimi otroško življenje!“

„Prismoda,“ godrnja pajka.

„Povem ti, da mora biti tako. Pa se brani, kolikor ti drago. Hočeš, nečeš, moraš! Čakaj, preskrbim ti moža, čeprav proti tvoji volji. Na onem koncu meje je naselbina pajkov. Majhni so sicer, pa prav srčkani. Mogoče je kakšen večji vmes. Tja pojdem in jim povem, da je tamintam devica, ki si želi moža.“

„Nikar ne trosi takih bedastih laži po svetu,“ ji seže pajka v besedo. „Meni enakega moža gotovo ne najdeš. Vsi pajki so pritlikave pokveke. Me pajke to vemo; zato smo samosvoje in jih ne maramo.“

„Pa grem vseeno in ti poiščem snubca. Privadiš se mu in še prav prijazna boš z njim.“

„Sama ženitev ti je v mislih, norčavka. Kar teci in išči! Meni ne privedeš pravega.“

Pajka umori muho, ki se je pravkar vjela v mrežo, in jo zavije v mešiček. Nato odide pod list na prežo. Miška se napoti na ogled, petršilj in trobelika pa še dolgo šuštitata o prihodnjih dogodkih.

(Konec.)

Pomlad — jesen.

Cvetela je roža, ko pomlad je
cvela —
zdaj vene in hira — umira mla-
dost;
veselje brezmejo mladino navdaja,
pa zopet odhaja, ko pride starost.

Le cveti, le cveti, pomlad nam živ-
ljenja,
veselje in sreča naj cvete nam z njo!
Da sladki spomin na presrečno pre-
teklost
večer nam življenja sladil bo lepó!

R. T.

IVO TROŠT:

Turki na Gornjem Igu.

Pripovedka.

elo na Gorenji Ig pod samim vrhom Krima so o turških časih neverni Osmani nekoč pridrli. Vaščani so zvedeli pravočasno, da se bliža sovražnik. Znano jim je bilo, kaj morajo storiti, saj enake grozne nesreče niso bile redke tedaj po okolici. Živino so pognali daleč tja v krimske gozdove, živež so naložili na vozove in odpeljali v skrivne podmole in podzemeljske otline; sami vaščani pa so se razen pastirjev zaprli v cerkvico sv. Lenarta, ki jih je doslej še vedno zvesto varoval slehrne nezgode. Svetišče samo je oklepal visok zid, za zidom so bili zbrani branilci, a v cerkvi so molili starčki, žene in otroci.

Toda vrli Gorenjčani so bolj zaupali sv. Lenartu kakor trdnosti kamenitega zidu okolo cerkvice. Previdno so se umaknili tudi branilci še pred prihodom krvoločnih rdečehlačarjev v cerkvico. Svojemu zavetniku sv. Lenartu so vzeli iz rok železno verigo, ki jo je imel v znak rešilca jetnikov. S to verigo so zavezali močna hrastova vrata v cerkev. Svetnik ne bo pustil, da mu nevernik pretrga verigo, ki jo ima že, odkar stoji na oltarju in pred samim nebeškim Očetom, v spomin in dokaz, da je delal čudeže, ko je živel še na zemlji.

Toliko so Gorenjčani zaupali svojemu zvestemu patronu.

Vse priprave so se pa izvršile jako hitro, zakaj sovražnik se je pomikal naglo od Iga. Kakor bi trenil, so gomazeli Turki tudi že v hrib mimo graščinskih hlevov, mimo pisarnic na Gradišču nad Iško vasjo in po Poljanah, dasi jih je zadrževal gozd.

V cerkvici sv. Lenarta sta se vaščanom pridružila strah in groza. Ženske so jokale in molile, otroci so se plašno ozirali skozi ozka okna, kdaj se prikaže brkata glava in začne z njimi tisto grozno delo, kakor so slišali praviti, da so ga počenjali Turki že po bližnji okolici, zlasti po sosednji dolenski strani. Kdor se je branil, so ga pobili, mlade ljudi so pa zvezali in vlekli s seboj kakor živino v črno turško robstvo. Možje so zato brusili sekire in kose, vile in nože, polnili puške ter drug drugega bodrili k neustrašnosti, zakaj boj in smrt sta bila blizu, vedno bližje.

Nič manj seveda ni skrbelo pastirjev, ki so gnali živino v gozdove. Radi bi bili zvedeli, kako prebijejo vaščani nevarnost. Najdrznejših nekaj se je vrnilo iz gozda. Na vrhu griča na jugu nad vasjo so opazovali skozi grmovje, kdaj se prikaže sovražnik. Kako mu zbeže, ko bi jih ugledal in se zakadil za njimi, jih je bila mala skrb, zakaj poznali so najskrivnejše kozje stezice v gozdu in zaupali svojim urnim petam.

Videli so rodno dolinico popolnoma osamljeno. Cerkev za obzidjem zaprta, obzidje zavarovano s kamenjem, vasica pa pusta kakor izmrla. Niti

petelin se ni oglasil, zakaj vse kure so polovili in odvedli s seboj v goščavo.

Prav radi bi bili zvedeli pastirji, ali je Turek že dogospodaril v vasici ali pa ga šele pričakujejo. Nobenga znamenja od nikoder, da bi človek mogel po njem presoditi srečo ali nesrečo. Radovedni pastirji se bližajo v nižavo. Vedno bolj so bili prepričani, da Turkov še ni. „Pojdimo pomagat branilcem,“ so rekli. „Odpro nam cerkev, pa nas bo toliko več.“ Misel o tem jih je še nujneje vabila v dolino.

Že so bili blizu prvih hiš, že so opazili nemirno gibanje skozi cerkvena okna, ko se prikaže na hribu nad cerkvico prvi rdečehlačar s polmesecem in konjskim repom. Za njim se je gnetla mnogoglava množica samih grdih obrazov, da bi se jih zbal peklenšček, ko bi jih srečal v gozdu. Imeli so zakrivljene sable, dolge puške, glave pa vsi v belih ovojih, dolge črne brke in strašno grdo so gledali. Krenili so po kratkem posvetovanju na majhnih konjičih naravnost v vas in proti cerkvi. Pastirji so bili že tako blizu, da bi bila pogubna vsaka misel na beg nazaj v gozd. Turki jih gotovo ujamejo in pokazati jim bodo morali živino in živež. Na desno zija prepad v dolino k Iški, na levo Turki, gozd v ozadju predaleč, a pred njimi vasica, ki je z njimi vred vanjo namenjen tudi sovražnik. Torej kam?

Vedeli so, da bo Turčin oblegal, zavzel in podrl cerkvico, pomoril kristjane, kar jih ne odvede s seboj zvezane v turško robstvo. Potem bo iztikal po okolici, pa iztakne tudi njih skrivališče in nič boljše se jim ne bo godilo kot drugim. Obžalovali so nesrečno radovednost, ki jih je vlekla od črede.

„Skrijmo se v Pasico!“ svetuje Gromčev Miko, štirinajstleten pastir, in se plazi med grmovjem nad vasjo h globoki udrtnini, ki ima na dnu skriven vhod v podzemeljske prostore. V to udrtnino so časih metali mrhovino. Gromčev pastir je vedel za tisti vhod pod zemljo. Bil je že v podzemeljski votlini, ko je tod pasel s tovariši. Tedaj so z bakljami razsvetlili jamo in s svetilkami, polnjenimi s svinjsko mastjo, hodili po notranjih prostorih, ki so bili okrašeni s pisanimi kapniki v najraznovrstnejših podobah.

„Vsi v Pasico!“ zavpijejo pastirji, steko za Mikom, da so se bolj valili kakor hodili v globoko kotlino. Kakor bi trenil, so bili pred vhodom v podzemeljski svet. Otlina je bila ob vhodu tako ozka, da je mogel vanjo le posameznik, in sicer po trebuhu, z nogami navzdol obrnjen. To jih ni zadrževalo. Tudi ni bilo treba nobenega opomina, naj se podvizajo. Čuli so namreč že strele pri cerkvici. Ko so dospeli na obširnejši prostor, so se spogledali, če so vsi na varnem. Visoko gori nad njimi se je svetil skozi vhod za Gorenji Ig najnesrečnejši dan, kar mu jih je doslej še poslalo dobrotno nebo. Ko so čutili, da so zares na varnem, so se jim šele zasmilili oblegani vaščani. Toda skrb je prihitela za njimi tudi v ta podzemeljski hram. Hotela je vedeti, kaj potem, če jih psoglavci zaslede tukaj.

„Zazidajmo se!“

„Pa res! Le brž!“ Vsi začno pobirati kamenje, ki ga ni malo v tej

otlini, in se plaziti proti vходу Kmalu je bila luknja najskrbneje zazidana, nesrečni dan je ostal zunaj, a v otlini pa popolna tema.

*

V cerkvici so stali branilci ob vratih in oknih. Ženske in otroci so se stiskali po koteh. Bila je stiska, kakor še nikoli: smrt ali robstvo. Rešitev je samo v božji pomoči.

Oddelek Turkov je krenil v vas. Tam je opravil prav kmalu, zakaj vse hiše so bile odprte in prazne, prazne tudi žitnice in skrinje in hlevi. Jezni se vrnejo Turki k onim tovarišem, ki so se pripravljali, da planejo na cerkvico. Zid je bil kmalu porušen, sovražnik je udrl pred cerkvena vrata in zahteval, naj se odpro. Padali so težki udarci, ječala je sicer močna hrastovina, iveri so odletale in z njimi oblegancem slehrna nada na rešitev.

Vaščani so videli, da se je približala zadnja ura.

Glasi krič je odmeval med vzdihom in molitvami: „Sveti Lenart, reši nas! Reši nas, sveti Lenart!“ Vendo huji so bili udarci na vrata. Veriga je že odjenjala kakor da je pretrgana. „Reši nas, sveti Lenart! Tvoja je veriga. Ne pusti je Turkom! Pomagaj nam, sveti Lenart!“ Že so zasijale v vratih prve luknje. Beli dan se je posvetil skozi nje v cerkev, in lahka, čista sapica je dehnila med jetnike — mrtvaški dih.

Vasica je gorela na vseh koncih. Opazili so tudi, da se sovražnik pripravlja na krvavo delo. Sveti Lenart je pozabil na svojo verigo in na svoje priporočence...

Za hip ustavijo Turki razbijanje. Okolo poveljnika, ki je bil nekoliko manjši got drugi — gotovo kak izdajalec svoje vere in rodu — se zbero in poslušajo, kaj pripoveduje. Govoril je: „Škoda je tu krvi in moritve, verujte mi, pravoverni Muslimi! Sam sem bil izrejen v veri, kakor jo imajo ti-le krščanski psi. Zato vam povem, pravoverni bratje, kakor res je Mohamed v devetih nebesih, ti-le gjavri so gotovo ubožni. Pri Mohamedovi bradi vam prisezam, da ti ljudje niso imoviti, zakaj samo siromak zna tako srčno moliti in na pomoč klicati svojega Boga. Bogatin misli v taki nesreči, kako bo branil svoje bogastvo. Pustimo jim vero in njihovo uboštvo!“

Predrzni janičar, ki mu je bilo prej gotovo ime Lenart, je prodrl s svojim nasvetom. Le malo so mu ugovarjali, marveč zajezdili so svoje konjiče in se vrnili, odkoder so jo bili pripihali. Veriga sv. Lenarta je ostala cela, Turek ni prestopil cerkvenega praga.

Ko so se oddahnili po minulem strahu, je zapuhtela proti nebu zahvalna molitev v čast rešilcu sv. Lenartu. Oba zvonova sta se oglasila v zvoniku, in pred oltarjem je prepevala zbrana vaška družina presrečno zahvalnico.

Šele potem so šli na pogorišče.

IVO BLAŽIČ:

Muha in velblod.

Velblod leži opoldne v senci in se oddiha od težkega pota.

Mimo pribrenči muha in se začne porogljivo smeјati.

„Kako si len in počasen in okoren, nikake dostojnosti ne znaš. Sram te bodi! Kar tako ob lepem vremenu ležiš v senci in tako neprijetno moliš svoje dolge noge od sebe. Nikake olike ne razumeš.“

„Dober dan! Dovolite, gospodična, kdo pa ste? Jaz vas ne poznam. Predstaviti bi se mi menda morali, potem šele zabavljati in se mi grohotati. Tako

pa dovolite, da vas pozovem na dvoboj zaradi neolikanosti!“

„Mi je častno, gospod velblod, dovolite, jaz sem gospodična muha!“

„Tako, muha! Dober dan, no! Pred teboj mi pa ni treba delati poklonov. Nič ne grešim proti spodobnosti, če te imenujem umazanko. Vse te sovraži zaradi posebnega čuta za snažnost. S teboj se ne dvobojujem. Prenizka si, da bi še nadalje čas izgubljal s teboj. Z Bogom za vselej, imenitna gospodična muha!“

Velblod se obrne stran, muha pa odleti osramočena dalje.

DRAGOTIN HUMEK:

Za naše risarje.

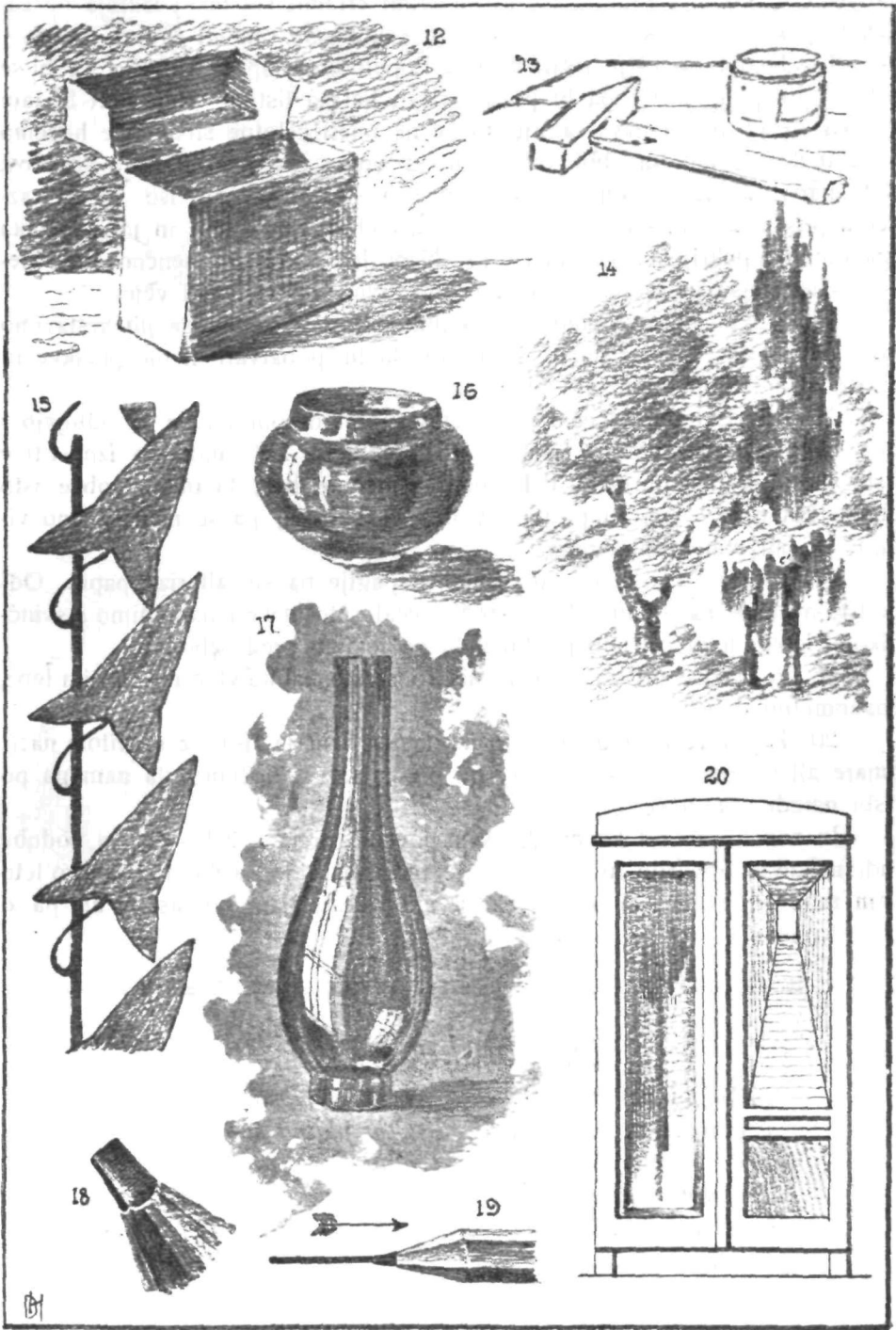
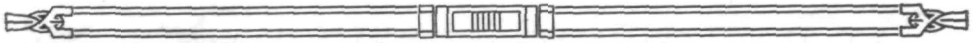

bljubil sem vam, da ob priliki zopet kaj povem o risanju. Ker dela obljuba dolg in ker se nagiblje leto, sem naprosil gospoda urednika, da mi zopet dovoli v ta namen prostorček v svojem lepem listu.

Tudi danes imate natisnjenih tu poleg nekoliko podob, ki vam jih hočem raztolmačiti.

12. Hej, to je pa že težko, kaj? No, če bi bilo na svetu vse lahko, kdo bi se pa potem učil kaj? Če hočemo narisati kak predmet tako, kakor ga vidimo,

moramo znati nekoliko takozvane perspektive, ki danes ne morem natančneje razpravljati o nji. Lahko si tudi brez nje pomorete, če postavite med sebe in med predmet, ki ga hočete narisati, kos šipe. Pa obrezati se ni treba! Na šipo narišete s peresom ali s čepičem predmet, ki ga vidite skozi njo. Tako risbo prav lahko prerišete na papir in ji pokrijete senčne ploskve s svinčnikom. Postavite pa predmet zmerom tako, da je razsvetljen z leve in da mu vidite obenem tri strani. Razsvetljene ploskve pustite popolnoma bele, senčne pa naredite bolj ali manj temne, kakor to opazujete na predmetu.

BT

13 Često ni potrebno, da bi risali predmete s svetlobo in senco. Tedaj narišemo samo njih robove s prav mehкими črtami. Če takoj izkrajja ne zadeneite pravih oblik, se vadite s šipo, kakor sem omenil zgoraj.

14. Jako težavno je risati drevje. Popolnoma napačno bi bilo, če bi se vstopili tik pred drevo, pa bi pričeli risati list za listom. Hej, stali bi tam gotovo deset let in navsezadnje bi še ne imeli celotne slike. Če hočemo narisati drevo, moramo biti oddaljeni od njega vsaj nekoliko sto korakov. Nato napol zamižimo, da vidimo pred seboj samo zeleno liso, ne pa različnih posameznosti. Ono liso narišemo z mehкими potezami in jo izpočetka enakomerno pokrijemo s svinčnikom. Naposled naredimo senčno stran nekoliko temnejšo in začrtamo tupatam kos temnega debela ali veje.

15. S svinčnikom lahko rišemo tudi okraske, bodisi da jih sestavimo sami ali pa da jih prerišemo. Namesto da bi pobarvali listne ploskve in presledke, jih napolnimo s svinčnikom.

16. Pri risanju bleščočih predmetov moramo pomniti, da se odbijajo v njih bližnja okna in drugi jako svetli predmeti. Zato moramo izpustiti v risbi na onih mestih čisto bele, ostro omejene lise, ki imajo vobče isto obliko kot n. pr. okna, ki prihaja svetloba skozi nje, pa se nam vseeno vidijo bolj ali manj zapotegnjene.

17. Prozorne predmete narišemo najlaglje na siv ali rjav papir. Odbojno svetlobo narišemo z belo kreda, ostalo ploskev pa napolnimo s svinčnikom, kakor nam kaže to predmet, ki ga imamo pred seboj.

18. in 19. Če prirežemo svinčnik lopatasto, lahko vlečemo z njim lepe, enakomerno debele črte.

20. Take črte nam dobro služijo, kadar nam je risati z ravnilom načrt omare ali skrinje ali kakega drugega predmeta, ki hočemo, da nam ga porisbi naredi rokodelec.

In zopet sem pri koncu. Ali sem povedal premalo? Ej, pa saj podobe tudi nekoliko govorijo in sami morate tudi misliti in poizkušati! Drugo leto vam znabiti povem kaj o perspektivi ali o sestavljanju okraskov ali pa o čem drugem.

Oktobrska slika.

*Kako krasna narava
v oktobrskih je dneh!
Gorovje krog Triglava
že krije sveži sneg;
vrtovi, gozdi, njive
v vseh barvah še žaré,
po nebu pa se sive
prehajajo meglé!*

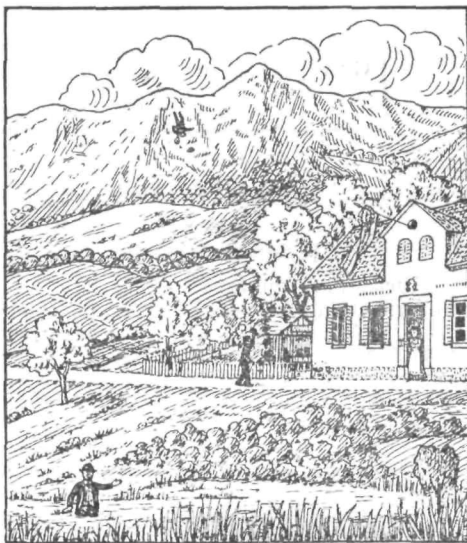
*Da sem slikar, veliko
bi platno si napel
in nanje divno sliko
narave bi posnel.
Sneg beli prt čez njivo
in gozd bo razprostrl,
jaz pa prirodo živo
na platnu bi še zrl!*

Fr. Rojec.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

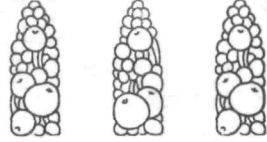
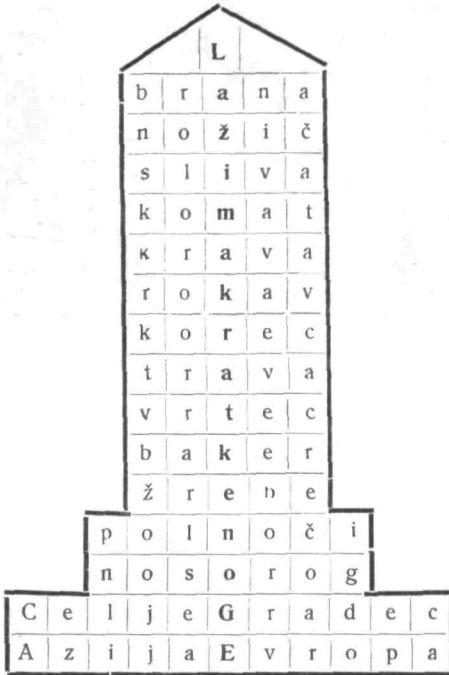
Pripovedke o ruskem carju Aleksandru II.

Ko je ruski car Aleksander II., ki je postal žrtev bombnega atentata, dobil poročilo, da so sovražniki zavzeli trdnjavo Sevastopol, ga je ta novica tako pretresla, da je pričel jokati. Odšel je na mestu k svoji soprogi carici,

da ji sporoči nesrečo. Toda carica je ponosno dvignila glavo in izjavila: „Nikakor ne bi želela, da vam sporočim še strašnejšo novico.“ — „Kaj pa se je še hujšega zgodilo?“ vpraša car ves obupan. Carica z resnim obrazom odgovori: „Veličanstvo, mogočni ruski car je izgubil pogum!“ To je carja zopet ojunalo.

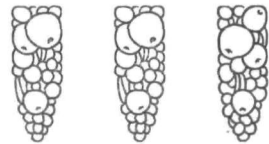
Rešitev obeliska v deseti številki.

Priobčila M. J.

Laž ima kratke noge.

Prav so ga rešili: Eleonora, Lidija in Palmira Straussgiti, gojenke Notre Dame v Gorici; Zdenko Švigelj, učenec v Ljubljani; Ladislav Premelj, učenec v Ljubljani; Tatjana, Vlasta in Vidka Horvat v Ptuj; Božena Šotola v Idriji.

Električno šibanje.

Utepavanje izobrazbe s palico je v šolah in vzgojevalnih zavodih še vedno ponekod v rabi. V Ameriki še obstoji ta lepa navada, toda tam so bolj moderni. Šibanje se vrši namreč električnim potom. Cela stvar se vrši na sledeči način: Grešnika, ki ima prebiti kazen, odvedejo v kopalno sobo. Tam je železna kad z vodo. V bližini se nahaja električna baterija, ki je napeljana v vodo in na kad. Grešnik mora v vodo, in od časa do časa se ga paznik dotika, kar proizvoda sunke, ki niso za obsojenca baš prijetni. Najlepše pri tem sistemu je to, da ta kazen ne deluje ugodno samo v nravnem, ampak tudi v telesnem oziru. Zlasti ako boleha kaznjeneec na revmatizmu, se čuti po kazni tako zdravega, da lahko takoj zapleše kakršenkoli divji ples. S stališča higijene je sicer ta kazen upravičena, toda s stališča dostojnosti je to „trganje udov“ jako dvomljivega značaja.

Milijonarji in dobrotelnost.

Ameriški milijonar Carnegie je daroval zopet 25 milijonov dolarjev za pospeševanje

napredka in izobrazbe. Dosedaj je Carnegie daroval za kulturne in dobrotelne namene 208,235.000 dolarjev ali 1040 milijonov kron. Rockefeller je daroval za podobne namene 150,000.000 dolarjev, t. j. 750 mil. kron, in še sta oba med prvimi denarnimi mogotci.

Koliko je veljalo odkritje Amerike?

Pred kratkim so naši v Genovi listine, iz katerih je razvidno, koliko je veljalo odkritje Amerike. Krištof Kolumb je dobil kot načelnik ekspedicije 1280 K letne plače, kapetana ostalih dveh ladij sta dobila po 720 K letno in vsak mornar po 10 K. Ker je pa veljala hrana za vsakega na mesec 4 K 80 v, so znašali stroški cele ekspedicije 11.200 K. Ko se je Kolumb vrnil, je prejel še posebno nagrado 17.600 K. Če to prištejemo gorenji vsoti, potem se izkaže, da ni veljalo eno izmed največjih odkritij več kot 28.000 K. Omenjene številke so se našle v knjigah bratov Pisom, katerih naloga je bila Kolumbove ladje hitro in dobro z vsem potrebnim opremiti.

Ljubi gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvikrat. Gospod učitelj nam je povedal, da Vam otroci pošiljajo pisma, zlasti iz Rudnika. V šoli se učim še dobro. Nemško mi gre trdo in ravnotako tudi računstvo.

Z odličnim spoštovanjem

Andrej L o m b a r ,
učenec III. a razreda v Sp. Šiški.

Odgovor:

Ljubi Andrej!

Prav je, da se tudi Ti oglašiš, čim več nas je, tem živahnejše je. Sami mladi, zdravi, veseli ljudje! Trda Ti gre z nemščino in računstvom, praviš. Seveda, vsak ni za vse! Ampak vztrajnost in volja premaga vse težave, tako bo tudi s Teboj! Vsak začetek je težak. Kdor pa ne obupa in ne popusti, dožene, kar se je namenil. Glej, da se to zgodi!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Jako sem se užalostila, ko sem dobila zadnjo številko „Zvončka“, ker je bil naslov narejen: učenka prvega razreda. Zakaj letos že hodim v drugi razred. Zatorej Vas prosim, da sporočite upravništvu „Zvončka“, da popravijo naslov. V šolo hodim jako rada, naša gospodična nas veliko lepega uči. Ko pridem iz šole domov, ponavljam, kar nas gospodična nauči. V naznanilu sem imela same prav dobre. Zato mi je dal ata v moj hranilnični nabiralnik, ki mi ga je v Krškem dobil, celih pet kron in mama pa eno. Drugo leto pojdem v Šmihel v samostan. Imam tudi sestrico Valčko in bratca Vinka. Vinko je že tudi začel letos v šolo hoditi. Sporočam Vam tudi, da nisem dobila dveh „Zvončkov“ in sicer pete in sedme številke.

V nadi, da mi kmalu odgovorite, Vas srčno pozdravlja

Minka B o n o v a na Raki.

Odgovor:

Ljuba Minka!

Najbolje bo, ako sama sporočiš upravništvu „Zvončka“ v Ljubljano, kar Ti ni všeč na naslovu. To lahko storiš z navadno dopisnico. Preverjen sem, da Ti gospod upravnik takoj ugotovi, ker nima namena žaliti svojih zvestih naročnic. Kadar ne prejmeš kake številke, reklamuj jo! To napraviš tako-le: Vzemi list papirja in napiši nanj: Naznanjam, da nisem prejela 5. in 7. številke. Podpis in kraj. — Potem list zgani, napiši na vrh besedo „Reklamacija“, zdolaj pa naslov: Upravništvu „Zvončka“ v Ljubljani. — Tako zganjeni in naslovljeni list oddaj na pošto, a nanj ni treba prilepiti znamke, ker so reklamacije proste poštnine.

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Sedaj hodim že v IV. razred. Najbolje mi ugaja zgodovina in zemljepisje. Učila sem se iz zgodovine, kako so vladali mejni grofi v Kranju ter da je bilo mesto Kranj dvakrat zasedeno od Francozov. Čitala sem tudi o utrdbah izza turških časov. Tudi smemo biti ponosni Kranjčani na sloveče slov. pisatelje in pesnike. Vem tudi popisati Kamniške planine. Posebno poznam Kamniško sedlo in Nandetovo kočo. Učimo se še več drugih predmetov. Čitam prav rada „Zvonček“, posebno pa mi ugaja Vaš kotiček. Jako mi je bila všeč povest o vrbi. Čitam tudi več drugih knjig. Moja mlajša sestra Ema, ki obiskuje III. razred, se uči prav pridno. Žal mi je, da ne moremo uživati več lepe prirode, bliža se nam še zima. Pa tudi zima nam prinese svoje veselje! — Željno pričakujem odgovora Vaša vdana

Mira M a j d i č e v a.

Odgovor:

Ljuba Mira!

Pač lepo je, da Te najbolj zanima zgodovina. Pravijo, da je zgodovina zrcalo in učiteljica človeštva. Ali mi moreš povedati, zakaj? Vem, da bi ustregla vsem koticarjem, ako jim o priliki poveš, zakaj smete biti Kranjčani ponosni na slovenske pesnike in pisatelje. Sedi in piši!

*

Blagorodni gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvo pisemce. Seznaniti se hočem z Vami. Rad čitam „Zvonček“ in posebno v njem Vaš koticček. Prosim, da objavite to pisemce v „Zvončku“.

Pozdravlja Vas

Alojzij Vrčon,

učenec IV. oddelka ljudske šole v Dobravljah.

Odgovor:

Ljubi Alojzij!

Ustrezam Tvoji prošnji: pisemce je objavljeno. — Zapomniti si moraš, da pišemo lastna imena z veliko začetno črko: torej Dobravlje, ne dobravlje, kakor si v naglici napisal Ti. Jaz sem to popravil, drugič boš pa sam!

*

Kralj Dionis ima kozja ušesa!

„Ti, Škrablova“ je nekoč zaklical učitelj v šoli 9 letnu učenki, ki se je ravno igrala pod klopjo. „Povej, kaj sem ravno rekel! Najbrž imaš kozja ušesa kakor tisti kralj Dionis v jutrovi deželi. Popoldne povem o njem povest.“ Dolgo smo čakali na tisti trenutek, ko bomo z veseljem poslušali povest, a naposled je le prišel. Učitelj vzame v roko knjigo in prične:

V jutrovi deželi je živel kralj, ki je bil jako bogat, pa le eno napako je imel, namreč kozja ušesa. Kadar je šel na potovanje, si je ušesa tako prevezal, da nihče ni vedel prav nič o tem. Casih si je najel brivca ter ga dal potem umoriti, ker se je bal, da bi brivec vse ljudem povedal. Ko si je nekoč zopet najel brivca ter ga hotel potem umoriti, ga

pa brivec milo prosi, naj ga pusti pri življenju. Obljubiti mu je moral, da ne bo nikomur nič povedal. Kralj ga izpusti, a brivec se napoti k puščavniku in mu razodene ter ga prosi, da bi mu povedal, kako bi se rešil, da bi ljudem ne črnil besede o kozjih ušesih. Puščavnik mu reče: „Idi na polje ter izkopli tamkaj jamo, v jamo pa reci: Kralj Dionis ima kozja ušesa. Jamo lepo zagрни in pojdi domov.“ Brivec vse tako stori, kakor mu veli puščavnik. Nazadnje jamo zagrne in se vrne domov. Na polju na tistem mestu, kjer je kopal brivec jamo, je zrastel lep bezeg. Otroci so si iz njega delali piščalke. Pa vsaka piščalka poje: „Kralj Dionis ima kozja ušesa.“ Ko kralj to zasliši, se silno razsrdi in od žalosti umrje. Njegov grad pa še morda stoji dandanes. —

Tako konča učitelj svojo povest, a mi smo bili že skoro pozabili dihati, zato se globoko oddahnemo. To povest sem si potem zapisal v dimnik, in zdaj jo pa dragi čitatelji, napišem vam!

Janez Veronik.

